

B. KALYNDRUZ. Use of information and technical means in the process of initial professional training of police officers.

The integration of information and technical facilities into initial police training is becoming increasingly important in modern law enforcement agencies. This article explores the role of IT in improving the educational process, providing future police officers with the necessary skills and knowledge to effectively perform their duties in a technologically advanced society. The study examines various aspects of the use of IT, including online learning modules and digital communication tools that provide interactive and immersive learning.

Online training modules provide flexible and accessible learning opportunities, allowing officers to learn at their own pace and return to critical content as needed. These modules can cover a wide range of topics, ensuring that officers are adequately prepared to handle the digital aspects of their work. The use of multimedia elements, such as videos, interactive quizzes and simulations, can enhance the learning experience and facilitate understanding of complex concepts.

Digital communication tools facilitate collaboration and information exchange between students and instructors, creating a comfortable learning environment. Through the use of these tools, learners can participate in discussions, share resources, and receive feedback in real time, which helps to create a more dynamic and interactive learning process. In addition, these tools can be used to conduct virtual classes and webinars, which makes the learning schedule more flexible and accessible.

In our opinion, addressing the challenges associated with the implementation of ICT, such as the need for constant updating, the importance of ensuring digital literacy among students, and ongoing support and training of staff are important for the effective use of best practices in digital education.

Keywords: information technology, police training, online learning, digital communications, multimedia training, law enforcement agencies.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-159.2025.07>

УДК 373.2/3.016:82-93.09

Комарівська Н. О., Колеснік К. А., Франчук Н. Л., Стахова І. А.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ РІЗНИХ ЖАНРІВ ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО Й МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Література є основним видом мистецтва, що вивчається в закладах дошкільної освіти та школі протягом усього періоду навчання. Одним із найважливіших завдань ознайомлення з художньою літературою є розкриття сили слова й відчуття його смислових відтінків, адже через слово письменник передає емоції, переживання та думки героїв. Саме тому дітей потрібно навчати бачити, як ідейно-тематичний зміст твору втілений автором у його образній формі, як оформлено цей зміст і за допомогою яких художніх засобів він виражений: жанрові особливості, композиційна структура, спосіб викладу та образотворчі прийоми поетичної мови.

У статті розглянуто літературознавчі основи вивчення творів різних жанрів дітьми старшого дошкільного й молодшого шкільного віку. Автори торкаються проблеми процесу виховання грамотного читача. Вони зауважують, що ознайомлення з основними літературними жанрами, розвиток у дітей інтересу до вибору та читання книг, а також формування потреби в читанні сприятимуть накопиченню знань, які є доступними та надзвичайно важливими для їхнього віку.

Автори переконані, що сприймання літературного твору є складним внутрішній

процесом, у якому взаємодіють пам'ять, емоції, свідомість, уява та спогади. Ця взаємодія надає процесу творчих ознак і сприяє розвитку емоційної сфери читача. Зроблено акцент на складових роботі над художнім твором в закладі дошкільної освіти та початкових класах. Вивчення різних жанрів літератури дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку є багатограним процесом, який вимагає комплексного підходу, що враховує жанрові особливості, вікові потреби та педагогічні завдання. Це сприяє не лише освітньому, а й духовному розвитку дітей, формуючи основи їхньої майбутньої особистості.

Ключові слова: літературознавство, жанри літератури, діти старшого дошкільного віку, молодші школярі.

Література є основним видом мистецтва, що вивчається в закладах дошкільної освіти та школі протягом усього періоду навчання. Одним із найважливіших завдань ознайомлення з художньою літературою є розкриття сили слова й відчуття його смислових відтінків, адже через слово письменник передає емоції, переживання та думки героїв. Саме тому дітей потрібно навчати бачити, як ідейно-тематичний зміст твору втілений автором у його образній формі, як оформлено цей зміст і за допомогою яких художніх засобів він виражений: жанрові особливості, композиційна структура, спосіб викладу та образотворчі прийоми поетичної мови.

Читання є однією з основних форм здобуття знань і важливим інструментом формування та виховання особистості. Художні твори різних жанрів мають значний потенціал для розвитку та виховання дітей, що підкреслюють такі дослідники, як О. Джежелей, Г. Коваль, В. Науменко, Н. Світловська, Н. Скрипченко та ін. Твори мистецтва слугують особливим засобом духовно-емоційного спілкування між людьми, а процес читання збагачує емоційну сферу учнів, як відзначають Н. Волошина, І. Гудзик, М. Наумчук, О. Савченко та ін.

Дослідники та вчителі-практики, зокрема А. Богуш, Н. Вітківська, Н. Гавриш, Д. Джола, М. Лещенко, Н. Миропольська, В. Сухомлинський, А. Щербо та ін., підкреслюють важливість морально-естетичного виховання через художнє слово. Вони акцентують увагу на необхідності розвитку інтересу до літератури та емоційної реакції, що виникає внаслідок глибоких переживань під час читання та аналізу художніх творів.

Мета статті – дослідити й описати літературознавчі основи вивчення творів різних жанрів дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку.

У закладах дошкільної освіти й загальної середньої освіти література виступає потужним інструментом виховного впливу, джерелом знань і життєвого досвіду, а також є незамінним помічником педагога в навчанні та вихованні дітей, організації їхнього дозвілля та формуванні особистості майбутнього громадянина. У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначено, що «художньо-мовленнєва компетентність – здатність відтворювати художньо-естетичні враження від сприйняття літературних і фольклорних творів засобами різних видів художньо-мовленнєвої діяльності, що засвідчує ціннісне ставлення дитини до художнього слова як культурного явища, друкованої чи електронної книжки, достатній для художньої комунікації

рівень літературної обізнаності» [1, с. 20].

У Типовій освітній програмі в змістовій лінії «Читаємо» зазначено, що педагог повинен «формує в учнів повноцінні навички читання, уміння самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді» [9, с. 6].

Літературні поняття, такі як сюжет, жанр, образ автора, не тільки доступні для розуміння дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку і не суперечать емоційному сприйняттю твору, але й відкривають дітям великі можливості для глибшого й усвідомленого пізнання літератури. Щоб дитина правильно зрозуміла художній твір, їй потрібно розібратися в його зовнішній та внутрішній структурах, освоїти певні прийоми аналізу художнього твору, що відповідають віковим можливостям. Ураховуючи основи літературознавства, педагог має сприяти емоційному сприйняттю твору, не знищуючи його природну цілісність.

Через художню мову, яка є формою мистецтва, читач учить розуміти та оцінювати свої почуття, пояснювати їх. Художнє слово допомагає отримувати життєву інформацію, яка викликає образи в уяві й створює емоційний стан, на основі якого формуються враження від прочитаного. Таким чином, процес сприймання літературного твору є результатом складної внутрішньої діяльності людини, у якій беруть участь пам'ять, свідомість, фантазія та спогади, що надають процесу творчого характеру і сприяють розвитку чуттєвої сфери того, хто сприймає слово. Літературний твір, упливаючи на різні чуттєві зони читача через уявлення та асоціації, діє на його нервову систему, викликаючи емоційну реакцію, що залежить від емоційного ставлення читача до прочитаного, яке визначається станом, викликаним твором [8, с. 25].

Процес виховання грамотного читача має бути чітко спланованим і професійно організованим, а не стихійним. Це вимагає цілеспрямованого підходу до дитячого читання, включаючи ознайомлення з основними літературними жанрами, формування в дітей інтересу до вибору та читання книг, а також виховання потреби в читанні, що, у свою чергу, сприятиме накопиченню необхідних знань у дошкільному та молодшому шкільному віці.

Сприймаючи художні твори, діти відкривають для себе книжковий світ, переживаючи події через емоції та почуття. Питання, як книга стає джерелом емоційних реакцій та певних почуттів, є предметом досліджень «рецептивної поетики», концепція якої була розроблена українським ученим В. Ключенком на основі праць О. Потебні та І. Франка. Для виявлення емоційної оцінки творів дітьми важливо працювати над образністю художньої мови творів і над словом як засобом збагачення особистості, адже емоційна оцінка твору дитиною показує, наскільки вона навчилася використовувати набуті знання, уміння та навички для спілкування, як збагатилась її мова, і як розвиток словникового

запасу сприяв розширенню спектру емоційних станів та почуттів. У результаті роботи над образністю художньої мови творів зростатиме рівень вихованості молодших школярів у процесі читання.

Для того, щоб дитина правильно зрозуміла твір, вона має опанувати в доступній для її віку формі основи аналізу художнього тексту, що допоможе осягнути як зовнішню, так і внутрішню структуру літературного твору. Аналіз художнього твору допомагає дітям з'ясувати, як автор поступово розгортає картини життя, визначати ключові епізоди, переказувати їх, установлювати причинно-наслідкові та часові зв'язки між подіями, а також характеризувати літературного героя, його вчинки та висловлювання.

Пропедевтична робота літературознавчого спрямування полягає в ознайомленні дітей з основними літературознавчими термінами в їх простому визначенні та найпростішій класифікації, спираючись на твори, що обрані для вивчення на заняттях або для самостійного читання вдома. Кожен вектор поступово збагачується, стає більш складним і трансформується відповідно до вікових особливостей дітей, забезпечуючи дотримання принципів сенситивності, послідовності та системності. Діти знайомляться з такими поняттями: епос (казка, легенда, міф, оповідання, повість); лірика (вірш, пісня); драма (п'єса); тропи (епітет, метафора, порівняння). У початковій школі учні повинні сприймати епос, лірику, драму як основні роди літератури. Молодші школярі мають зрозуміти, що будь-який літературний твір належить до одного з цих родів, вони дізнаються, що епічний твір – це, як правило, розповідь про події, де слово розповідає або інформує. У ліричному творі завжди відображено стан того, хто говорить, його переживання, почуття, думки. Драматичний твір створений для постановки на сцені, побудований у формі діалогу, що визначає основну комунікативну функцію слова у творі.

Особливої уваги необхідно надавати ознайомленню дітей з епітетами порівняннями, метафорами, адже часто діти зустрічаються з тропами в творах для читання й не усвідомлюють їх значення. Виразність художньої мови літературних творів базується на використанні слів або виразів, що вживаються в переносному значенні, слів, що підкреслюють особливі властивості людини, предмета або явища, тому ознайомлення дітей із тропами є необхідним.

І. Франко надавав особливого значення різноманітним жанрам усної народної творчості в роботі з дітьми. Він уважав, що дитячий фольклор сприяє розвитку літературно-творчих здібностей дітей, високо оцінював народну казку, яка містить поетичну мудрість, ідеали народу, його надії, думки, сподівання, прагнення, духовність, красу та велич. Особливість дитячого фольклору полягає в його виразному виховному напрямку, відповідності тем, образів та ідей віковим особливостям дітей, а також поєднанні словесного матеріалу з елементами гри та використанні звуконаслідування.

До складових частин народної творчості для дітей належать: твори, що перейшли з загального фольклорного фонду (наприклад, обрядові пісні, казки, загадки, прислів'я); поезія, створена дорослими спеціально для дітей

(колискові пісні, пестушки, утішки, прислів'я, приказки, легенди, казки, скоромовки, небилиці); а також численні фольклорні зразки, створені самими дітьми (ігрові пісні, лічилки, дражнили, скоромовки). Загадки, прислів'я, скоромовки інтегруються в заняття як допоміжний матеріал, урізноманітнюють методи навчання, упроваджуючи елементи гри, що є психологічно обґрунтованим для навчання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Ці жанри можуть бути використані як дидактичний матеріал для вдосконалення техніки читання та формування літературної вимови, вони є важливим засобом розвитку мовлення й мислення та ефективним інструментом виховання особистості.

Казка є одним із найважливіших жанрів літератури для дітей дошкільного й молодшого шкільного віку. Вона виконує низку значущих функцій у формуванні особистості дитини, її моральних цінностей, світогляду та мовленнєвої культури. Казки відкривають дітям фантастичний світ, де можливе все: тварини розмовляють, герої перемагають зло, а чарівні предмети допомагають долати труднощі. Це стимулює уяву дітей, розвиває їхнє образне мислення, що є важливим для творчого розвитку. Читання та обговорення казок сприяє розвитку зв'язного мовлення, уміння висловлювати власні думки та емоції. Казкові сюжети часто розкривають взаємини між людьми, учать співчуття, дружби, взаємодопомоги. Через поведінку казкових героїв діти вчаться моделювати власну поведінку в соціумі.

Захопливий сюжет, доступна мова та яскраві персонажі казок сприяють формуванню інтересу до книги, що є основою для подальшого розвитку читацької культури. Її вплив охоплює емоційну, моральну, інтелектуальну та соціальну сфери дитячого життя, що робить її незамінною в літературній освіті дітей початкової школи.

Казка встановлює особливу близькість між учителем і учнями, сприяючи зміцненню авторитету педагога в очах дітей. Вона має стимулювати учнів до роздумів і відчуттів, навчити їх багатьом важливим речам [4, с. 58]. Через образи казки діти можуть зрозуміти складні людські взаємини. Те, що в казках часто добро перемагає зло, дає дітям моральне задоволення й виховує віру в силу добра.

На мовленнєвих заняттях та уроках літературного читання діти знайомляться з одним із епічних жанрів – оповіданням, яке засноване на певному випадку з життя або особливості людського характеру: «Під оповіданням в сучасному літературознавстві розуміють епічний твір, заснований на зображенні однієї події із життя героя. Однодійність вважається головною ознакою жанру оповідання» [4, с. 203].

У 3-4 класах учні знайомляться з повістю, яка має багато спільного з оповіданням. У цьому жанрі літератури розкриваються не лише доля героя, а й його взаємини з оточуючим світом. Якщо оповідання часто зосереджене на одному епізоді, то в повісті зображуються кілька подій, об'єднаних навколо головного персонажа.

Лірика – один з трьох основних родів літератури, де навколишня дійсність

зображується через передачу почуттів, емоцій, настроїв ліричного героя чи автора. Особливістю ліричної поезії є те, що в ній людина виступає не лише як автор, але й як активний учасник естетичної системи твору. Для лірики важливо, щоб читач не тільки розумів прочитане, а й співпереживав з ним [3, с. 284]. Діти знайомляться з віршами, де слово особливо яскраво виражає свою естетичну функцію. Поезія звертається до почуттів і розуму людини, пробуджує уяву й фантазію. У поетичному творі важливі фізичний (звуковий) і семантичний (смісловий) аспекти слова, необхідні для створення художнього образу. Розуміння музики вірша полягає в здатності оцінити красу звукосполучень, рим, ритміки та форми.

Ліричний жанр пісні, що має давнє походження, також є частиною вивчення художньої літератури для старших дошкільників та молодших школярів. Пісня – це вірш ліричного або ліро-епічного характеру, який відзначається мелодійністю та призначений для виконання [3, с. 297]. Її слова впливають на уяву особистості не лише через образи, але й через звукову форму та ритмічну організацію, що звертаються до слуху та серця, прямо впливаючи на почуття, подібно до музики. Пісня передається від покоління до покоління, зберігаючи найкраще з минулого, детально та всебічно відображаючи умови життя українського народу, його історію, звичаї, традиції, вірування та красу.

Під час аналізу художніх творів перед дітьми ставляться завдання не лише переказувати зміст прочитаних текстів, а й визначати основну думку твору, до якого жанру він належить, які мовні засоби використовує автор, а також пояснювати значення окремих із них. Таким чином діти старшого дошкільного та молодшого шкільного віку навчаються звертати увагу не тільки на сюжет і моральні якості героїв, а й на мову твору, значення слів та образні вислови, що сприятиме зростанню естетичної реакції дітей на художнє слово.

Також важливо формувати в дітей навички використання діалогу, образних мовних висловів у спілкуванні, складання невеликих казок, оповідань і віршів за наданими початками, рядками чи словосполученнями тощо. Під час виконання таких завдань діти наближаються до слова, відкриваючи його значення, учаться виражати свої думки словами, збагачуючи свою лексику та емоційний досвід. Вони навчаються оцінювати найцікавіші моменти художнього твору та почуття, що виникають під його впливом, пояснювати, чому виникло саме таке почуття, яке їхнє ставлення до прочитаного. Після того, як діти розберуться в змісті твору та характерах його дійових осіб, важливо працювати над виразним читанням. Інтоніція читця повинна відповідати характеру героя та ставленню автора до нього.

Дослідження літературознавчих основ вивчення творів різних жанрів дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку дозволило виокремити такі ключові положення: важливість жанрового розмаїття (ознайомлення дітей з літературними творами різних жанрів сприяє формуванню цілісного уявлення про літературний світ, розширенню їхнього емоційного, інтелектуального та морального досвіду); значення вікових

особливостей (успішне засвоєння літературного матеріалу залежить від урахування вікових особливостей дітей. Старші дошкільники демонструють відкритість до казкових та ігрових сюжетів, тоді як молодші школярі здатні глибше аналізувати тексти, звертаючи увагу на моральні та соціальні аспекти); роль педагогічного керівництва (ефективність вивчення літератури залежить від активної участі вихователя або вчителя, який допомагає дітям розуміти зміст, структуру та ідейне наповнення творів, а також формує навички критичного мислення та емоційного співпереживання); комунікативна функція літератури (літературні твори слугують потужним інструментом для розвитку мовлення, формування вміння спілкуватися та висловлювати власні думки. Діалогічні форми в драматичних творах, оповідні структури в прозі та емоційна насиченість поезії сприяють багатосторонньому розвитку мовленнєвих здібностей дітей); інтеграція ігор та творчих завдань (для ефективного засвоєння літератури доцільно використовувати ігрові та творчі методи, які стимулюють уяву, активізують пізнавальну діяльність та сприяють глибшому зануренню в зміст творів); формування читацької культури (ознайомлення з творами різних жанрів закладає основи для розвитку читацького смаку, естетичного сприйняття та культури читання, що є важливими компонентами загального розвитку особистості).

Висновки. Отже, вивчення різних жанрів літератури дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку є багатограним процесом, який вимагає комплексного підходу, що враховує жанрові особливості, вікові потреби та педагогічні завдання. Це сприяє не лише освітньому, а й духовному розвитку дітей, формуючи основи їхньої майбутньої особистості.

Використана література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Наказ МОН України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція». URL : <http://surl.li/qjxo> (дата звернення: 20.10.2022).
2. Галич О. Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підручник. 2-ге видання. Київ : Либідь, 2005.
3. Коваль Г., Іванова Л., Суржук Т. Методика читання : навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2009.
4. Колеснік К., Лапшина І. Стимулювання у майбутніх педагогів інтересу до дитячої книги й читання. *Українська дитяча література: здобутки й перспективи розвитку* : збірник статей. Упор. Лапшина І. М., Віннічук А. П. Вип. 5. Вінниця : ВДПУ, 2023. С. 7-12.
5. Комарівська Н. О., Колеснік К. А. Упровадження системи методичних прийомів формування морального виховання молодших школярів у процесі аналізу літературних творів на уроках позакласного читання. *Мова й література у вимірах сьогодення: мовознавчий та лінгводидактичний аспекти* : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів (м. Чернігів, 21-22 лютого 2024 р.). Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2024. С. 181-184.
6. Миропольська Н. Формування художньої культури учнів загальноосвітньої школи засобами мистецтва слова : автореф. дис. ... доктора пед. наук. Київ, 2003. 36 с.
7. Руденко Л. Естетичне виховання учнів засобами слова. *Початкова школа*. 1996. № 3. С. 25-28.
8. Типова освітня програма ; під кер. Савченко О. Я. 1-2 клас. URL : <https://bit.ly/3FEpGeK>.

Reference:

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity) [Basic component of preschool education (State standard of preschool education)]. Nakaz MON Ukrainy vid 12.01.2021 № 33 «Pro zatverdzhennia Bazovoho komponenta doshkilnoi osvity (Derzhavnoho standartu doshkilnoi osvity) nova redaktsiia». URL : <http://surl.li/qjxo> (data zvernennia: 20.10.2022) [in Ukrainian].
2. Halych O., Nazarets V., Vasyliev Ye. (2005). Teoriia literatury : pidruchnyk [Theory of literature: a textbook]. 2-he vydannia. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
3. Koval H., Ivanova L., Surzhuk T. (2009). Metodyka chytannia : navchalnyi posibnyk [Methodology of reading: study guide]. Ternopil : Navchalna knyha – Bohdan [in Ukrainian].
4. Kolesnik K., Lapshyna I. (2023). Stymuliuвання u maibutnikh pedahohiv interesu do dytiachoi knyhy v chytannia [Stimulating future teachers' interest in children's books and reading]. *Ukrainska dytiacha literatura: zdobutky v perspektvy rozvytku* : zbirnyk statei. Upor. Lapshyna I. M., Vinnichuk A. P. Vyp. 5. Vinnytsia : VDP. S. 7-12 [in Ukrainian].
5. Komarivska N. O., Kolesnik K. A. (2024). Uprovadzhenia systemy metodychnykh pryimiv formuvannia moralnoho vykhovannia molodshykh shkolariv u protsesi analizu literaturnykh tvoriv na urokakh pozaklasnoho chytannia [Implementation of a system of methodical techniques for the formation of moral education of younger schoolchildren in the process of analyzing literary works in extracurricular reading lessons]. *Mova v literatura u vymirakh sohodennia: movoznavchyi ta linhvodydaktvchnyi aspekty* : materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii pedahohichnykh, naukovo-pedahohichnykh pratsivnykiv ta studentiv (m. Chernihiv, 21-22 liutoho 2024 r.). Nizhyn : NDU im. M. Hoholia. S. 181-184 [in Ukrainian].
6. Myropolska N. (2003). Formuvannia khudozhnoi kultury uchniv zahalonoosvitnoi shkoly zasobamy mystetstva slova : avtoref. dys. ... doktora ped. nauk [Formation of the artistic culture of students of a general education school by means of the art of words : autoref. thesis ... doctor of pedagogy of science]. Kyiv. 36 s. [in Ukrainian].
7. Rudenko L. (1996). Estetychne vykhovannia uchniv zasobamy slova [Aesthetic education of students by means of speech]. *Pochatkova shkola*. № 3. С. 25-28 [in Ukrainian].
8. Typova osvithnia prohrama [A typical educational program] ; pid ker. Savchenko O. Ya. 1-2 klas. URL : <https://bit.ly/3FEpGeK> [in Ukrainian].

N. KOMARIVSKA, K. KOLESNIK, N. FRANCHUK, I. STAKHOVA. Literary critical basis of the study of works of various genres by children of elderly preschool and younger school age.

The article examines the literary foundations of the study of works of various genres by children of senior preschool and primary school age. The authors touch upon the problem of the process of educating a literate reader. They note that familiarization with the main literary genres, the development of children's interest and taste in choosing books, as well as the formation of a need for reading will contribute to the accumulation of knowledge that is accessible and extremely important for their age. The authors are convinced that the perception of a literary work is a complex internal process in which memory, emotions, consciousness, imagination and memories interact. This interaction gives the process creative features and contributes to the development of the reader's emotional sphere. The emphasis is placed on the components of work on a work of art in a preschool educational institution and primary grades (informational; practical; creative; emotional-evaluative). All components of the formation of an attitude towards a work of art based on its perception are inextricably linked. The information component gradually flows into the practical, where knowledge acquired and consolidated through practice becomes the basis for performing creative tasks and generates an emotional assessment of the work.

The article describes various genres of literature: fairy tales, legends, stories, riddles, proverbs, poems and songs. Preschoolers and younger schoolchildren should understand that any literary work belongs to one of these genres. The expressiveness of the artistic language of literary works is based on the use of tropes (words or phrases used in a figurative sense).

The authors note that it is works of art that act as a unique means of spiritual and emotional communication between people, and reading opens up new horizons for children and enriches their emotional world. They emphasize the importance of developing interest in literature and the ability to

emotional response, which arises under the influence of deep feelings during reading and analysis of works of art.

Keywords: *literary studies, literary genres, older preschool children, younger schoolchildren.*

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-159.2025.08>

УДК 378 147:004. 92

Малежик М. П., Малежик П. М., Майданюк І. В.

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ІНЖЕНЕРІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У статті розглянуто актуальну проблему формування підходів до підготовки фахівців з інженерії програмного забезпечення. Ця проблема ставить виклики перед вищою освітою і потребує аналізу та перегляду педагогічних підходів та технологій з метою підвищення ефективності підготовки ІТ-фахівців з цього напрямку.

Показано, що підготовка з інженерії програмного забезпечення має формувати насамперед компетентності, які є характерними для всіх інженерів з програмного забезпечення в їх професійній діяльності.

Метою дослідження було вивчити та проаналізувати підходи до підготовки фахівців з інженерії програмного забезпечення та подальшим виробленням базових рекомендацій для розробників та викладачів курсів, що вивчаються фахівцями даного напрямку. Сформульовано рекомендації, що містять важливі висновки з аналізу багатьох освітньо-професійних програм (ОПП) та можуть бути корисними для використання при розробці ОПП та викладачів основних курсів даного напрямку підготовки.

Слід зазначити, що на дослідження і практику в галузі інженерії програмного забезпечення впливають як її базові положення в інформатиці, так і її становлення в якості самостійної інженерної дисципліни. Оскільки переважна частина досліджень у галузі програмної інженерії провадиться на факультетах чи кафедрах інформатики, то відповідно навчальні програми з інженерії програмного забезпечення також, розробляються як на факультетах, так і на навчальних кафедрах. Отже, ця дисципліна може розглядатися як інженерна галузь, що має тісніші зв'язки з інформатикою, ніж інші інженерні галузі.

Таким чином, дослідження еволюції та аналіз різних підходів до підготовки фахівців з інженерії програмного забезпечення надало можливість сформулювати базові рекомендації для розробників та викладачів курсів, які вивчаються при підготовці фахівців з даного напрямку.

Ключові слова: *інженерія програмного забезпечення, компетентнісний підхід, освітньо-професійна програма, підготовка ІТ-фахівців, рекомендації розробникам, навчальний план, синергетичний ефект, проектно-орієнтовані курси.*

Вирішення проблеми підготовки фахівців з інженерії програмного забезпечення є актуальним та перспективним напрямом, що ставить серйозні виклики перед закладом вищої освіти та вимагає ретельного вибору педагогічних технологій та дослідження впливу від їх використання.

Інженерія програмного забезпечення є по суті інженерною спеціальністю. Підготовка з даної спеціальності має включати характеристики, які є бажаними для всіх програмних інженерів в їх професійній діяльності. До них віднесемо